

$$M_1 \leq M_2, \quad (6)$$

де M_1 і M_2 – "моменти вартості" збиткового і прибуткового періодів, економіко-математичний зміст цих показників полягає в тому, що їх значення відповідає площі штрихованих фігур, які знаходяться під графіком функції життєвого циклу продукції (рис. 3, б).

Цей, здавалось би, простий принцип у реальних умовах не так просто реалізувати. Це зумовлено тим, що у такому разі значний вплив на отриманий результат має правильність розрахунку показників життєвого циклу концесійного проекту. Але запропонована методика дає змогу цю проблему позитивно вирішити.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Запропонований метод обґрунтування ефективності інвестиційного (концесійного) проекту відрізняється від традиційного тим, що основну увагу зосереджує не на обґрунтуванні значень показників дисконтування (ставки дисконту і терміну приведення тощо), а на безпосередньому моделюванні цього процесу. Тобто ефективність визначається як логічне дослідження побудованої моделі.

Поза сумнівом, для застосування цієї методики у різних галузях необхідно враховувати їх особливості, які мають закладатись у базову модель життєвого циклу продукції.

Література

1. Бень Т. Порівняльний аналіз визначення економічної ефективності інвестиційних проектів за різними методиками / Т. Бень // Економіка України : політико-економ. журнал. – 2009. – № 11(576). – С. 34-40.
2. Василик Д.О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів / Д.О. Василик // Фінанси України : журнал. – 2005. – № 6(115). – С. 93-102.
3. Гончарук А. Новий підхід до управління ефективністю у промисловості / А. Гончарук // Економіка України : політико-економ. журнал. – 2006. – № 11(540). – С. 36-46.
4. Дасковский В. Совершенствование оценки эффективности инвестиций / В. Дасковский, В. Киселев // Экономист. – 2009. – N 1. – С. 42-56.
5. Идрисов Н.Д. Организация и оценка эффективности инвестиций и инноваций / Н.Д. Идрисов; Моск. ин-т предпринимательства и права. – М. : [б. и.], 2005 (Ставрополь : ООО "Мир Данных". – 265 с.
6. Коваль Н.В. Удосконалення підходів до оцінки ефективності інвестиційних проектів / Н.В. Коваль // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 3. – С. 17-21.
7. Настасенко О.Г. Методичний підхід до оцінки ефективності інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств / О.Г. Настасенко // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2010. – № 4(106). – С. 120-126.
8. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2005. – 714 с.
9. Скорцов І.Б. Ефективність інвестиційного процесу: методологія, методи і практика : монографія / І.Б. Скорцов. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2003. – 312 с.
10. Арапов О.С. Оцінювання інвестиційного потенціалу підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / О.С. Арапов. – Хмельницький, 2012. – 20 с.

Горбова Х.В. Методы оценивания экономической эффективности концессионного проекта нефтегазовых компаний

Проанализированы методы оценки экономической эффективности концессионного проекта нефтегазовых компаний, а также раскрыты их основные недостатки. Предложены подходы относительно обоснования экономической эффективности инвестиционных проектов и расчета ее с учетом особенностей концессионных соглашений.

Ключевые слова: нефть, газ, концессия, экономическая эффективность, инвестиционный проект.

Gorbova Kh.V. Methods of evaluation of economic efficiency of concession project of oils and gas company

The methods of evaluation of economic efficiency of concession project of oils and gas company are analysed and also they are exposed basic defects. Offered approach, in relation to the ground of economic efficiency of investment projects and calculation of her taking into account the features of concession agreements.

Keywords: oil, gas, concession, economic efficiency, investment project.

УДК 336.67

Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістрант Р.В. Тезбір – Львівська КА

ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Висвітлено підходи до діагностики фінансово-економічного стану з позиції різних учених, досліджено питання щодо напрямів діагностики фінансово-економічного стану, сформовано систему локальних показників у кожному напрямі, які характеризують фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання. Запропонована система містить як абсолютні, так і відносні показники, що дає змогу враховувати масштаб, динаміку, абсолютні зміни та перспективи розвитку підприємства.

Ключові слова: фінансово-економічний стан, фінансова стійкість, фінансово-економічний аналіз, показники, оцінка.

Постановка проблеми. Правильна оцінка фінансових результатів діяльності та фінансово-економічного стану підприємства в сучасних ринкових умовах господарювання дуже потрібна як для його керівництва і власників, так і для інвесторів, партнерів, кредиторів, державних органів. Фінансово-економічний стан підприємства цікавить також і його контрагентів: споживачів, конкурентів, постачальників, оскільки є запорукою успішного ведення бізнесу.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємств, їхньої ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості необхідна для пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності, яка своєю чергою є однією з умов підвищення доходності та прибутковості будь-якого підприємства. Адже відомо, що величина прибутку підприємства багато в чому залежить від його платоспроможності. На фінансовий стан підприємства звертають особливу увагу банки, розглядаючи режим його кредитування та диференціацію відсоткових ставок.

Отже, фінансово-економічний стан підприємства – це поняття комплексне, яке об'єднує результат взаємодії всіх елементів системи фінансово-економічних відносин підприємства, сукупності виробничо-господарських факторів. Його визначають системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання діагностики фінансово-економічного стану підприємств розглядали в працях зарубіжні науковці та практики, зокрема: М.І. Баканов, І.Т. Балабанов, О.М. Крейнїна, В.П. Привалов, Н.О. Сайфулін, Г.В. Савицька, М.О. Федотова, А.Д. Шеремет, А. Гропелі, Е. Нікбахт та ін.

Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад діагностики фінансово-економічного стану підприємств зробили вчені-економісти: Є.М. Андрушак, М.Д. Білик, І.О. Бланк, О.М. Бандурка, К.В. Измайлова,

В.О. Подольська, М.Г. Чумаченко, Г.О. Швиданенко, О.В. Яриш та інші. Аналіз економічної літератури свідчить про наявність різноманітних тлумачень суті фінансово-економічного стану та визначень фінансової стійкості, також немає єдиної думки щодо групування та способу обчислення показників діагностики фінансово-економічного стану.

Сучасний фінансово-економічний аналіз має певні відмінності від традиційного аналізу фінансово-господарської діяльності. Насамперед це пов'язане зі зростаючим впливом зовнішнього середовища на роботу підприємства. Посилилась залежність фінансово-економічного стану господарського об'єкта від зовнішніх економічних процесів, надійності контрагентів, ускладнення організаційно-правових форм функціонування. Внаслідок цього інструментарій сучасного економічного аналізу розширюється за рахунок нових прийомів і засобів, які дають змогу враховувати ці явища.

Мета дослідження. В умовах ринкових відносин постає потреба до діагностики фінансово-економічного стану підприємства, яка показує наявність його економічного потенціалу і вміння ним користуватися. Основною метою цього дослідження є визначення підходів до діагностики фінансово-економічного стану підприємства та певних фінансових показників.

Основні результати дослідження. У сучасних умовах господарювання дослідження фінансово-економічного стану підприємств та визначення шляхів його поліпшення набуває особливого значення, оскільки сталий фінансовий стан окремих суб'єктів господарювання є передумовою добробуту працівників підприємства, своєчасного і в повному обсязі виконання бюджету, стабілізації економіки країни загалом.

Фінансово-економічний стан – це одна з найважливіших характеристик виробничо-фінансової діяльності підприємства. Під ним розуміють рівень забезпеченості підприємства відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [3].

Існують складності проведення діагностики фінансово-економічного стану, що зумовлено: нестабільністю економіки; відсутністю достовірної інформації про фінансово-економічний стан підприємств. Повну перешкоду діагностиці фінансово-економічного стану підприємства дають: різні форми власності, наприклад, чимало показників; нестабільність законодавчої бази (фінансового податкового права).

Систематична діагностика фінансово-економічного стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової сталості необхідна ще й тому, що дохідність будь-якого підприємства, величина його прибутку багато в чому залежить від його платоспроможності.

Отже, фінансово-економічний стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансово-економічних відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [4]. Сформулюємо, що фінансово-економічний стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства.

Метою діагностики фінансово-економічного стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

В економічній науці немає єдиного підходу до управління фінансово-економічним станом підприємства. Науковий доробок із цього питання можна умовно поділити на два основні напрями: вдосконалення організації управління підприємством загалом (зокрема фінансово-економічним станом); вдосконалення інструментарію управління фінансами підприємства.

До першого належать праці Д.В. Ваньковича, В.В. Гончарова, В.Ф. Кравченко, Е.Ф. Кравченко, П.В. Забеліна, Н.Г. Данілочкіної, Д. Хана. Ванькович Д.В. запропонував шляхи вдосконалення механізму діагностики фінансового стану підприємств у перехідній економіці України, що ґрунтуються на системному підході. Одним із критеріїв ефективності він називає покращання і нормалізацію фінансового стану підприємства.

У працях інших учених [1, 3] запропоновано новий підхід до підвищення ефективності діагностики фінансово-економічного стану на основі використання прогресивних сучасних концепцій управління – реінжинірингу бізнес-процесів. Покращання фінансово-економічного стану підприємства розглядають як бізнес-процес або комплекс послідовних етапів і дій.

Хан Д. і Данілочкіна Н.Г. у своїх роботах розглядають таке нове явище в управлінні, як контролінг. Це – "функціонально відособлений напрямок економічної роботи на підприємстві, пов'язаний з реалізацією фінансово-економічної функції для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень". Його основна мета полягає в орієнтації управлінського процесу на досягнення цілей діяльності підприємства. У межах системи контролінгу розв'язуються також задачі з управління фінансами і фінансово-економічним станом підприємства.

Науковці зосередили свою увагу на такому інструменті управління фінансово-економічним станом підприємства, як його діагностика. Так, А.П. Градов, В.А. Забродський, Б. Колас розробили власні методологічні підходи до визначення діагностичного циклу, складу і кількості його етапів. Останній розробив також систему-експерт – інформаційну програму, за допомогою якої аналітик будь-якої кваліфікації спроможний діагностувати фінансово-економічний стан підприємства.

Вдосконалення методології та методичного забезпечення оцінки фінансово-економічного стану підприємства є найбільш розробленою темою досліджень. Серед порівняно недавніх розробок: О. Терещенко запропонував дискримінанту модель інтегрального оцінювання фінансово-економічного стану підприємства; О. Хотомлянський – комплексне оцінювання фінансово-економічного стану підприємства на основі використання матричних моделей [5].

Деякі науковці [2] для проведення діагностики фінансово-економічного стану виділяють групи коефіцієнтів залежно від особливостей діяльності підприємства. Вони пропонують повнішу систему оцінкових показників для діагностики фінансово-економічного стану підприємства. Так, побудова інтегральної оцінки фінансово-економічного стану підприємства дозволила автору запропонувати систему фінансових показників, обґрунтувати стандартизоване значення та їх вплив на загальну оцінку фінансово-економічного стану (табл.) [2].

Табл. Фінансові показники та їх значущість в інтегральній оцінці фінансово-економічного стану підприємства

Показник	Вага (значущість)	Стандартне значення
Ефективність використання капіталу, Z		
Рентабельність поточних активів	8	0,175
Рентабельність реалізованої продукції	7	0,128
Коефіцієнт оборотності матеріальних активів	5	12,836
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	12	7,617
Платоспроможність та ліквідність, Y		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	14	0,189
Коефіцієнт поточної ліквідності	7	1,648
Фінансова стійкість, X		
Коефіцієнт фінансової незалежності	4	0,639

На наш погляд, під час визначення основних напрямів діагностики фінансово-економічного стану підприємства та формування системи фінансових показників насамперед необхідно виходити з мети дослідження, тобто для яких цілей виконується діагностика: чи для визначення кредитоспроможності підприємства, чи для встановлення його конкурентоспроможності, або для діагностики ймовірності банкрутства.

Отже, метою діагностики фінансово-економічного стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як основи стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

Висновки і пропозиції. Отже, діагностика фінансово-економічного стану підприємства відбувається завдяки організованому, якісному, своєчасному та ефективному управлінню, що є сукупністю взаємопов'язаних послідовно здійснюваних функцій. На сьогодні діагностика фінансово-економічного стану – необхідна складова процесу управління підприємством. Головним напрямом її практичної реалізації є виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства, визначення перспектив його розвитку.

Література

1. Внукова Н.М. Формування системи кількісних показників оцінки фінансового стану підприємств-емітентів / Н.М. Внукова, Н.І. Зінченко // Фінанси України : журнал. – 2006. – № 12. – С. 112-120.
2. Деева Н.М. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Н.Д. Деева, О.І. Дедіков. – К. : Вид-во ЦНЛ, 2007. – 328 с.
3. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства / В.П. Москаленко // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2006. – № 6. – С. 180-191.
4. Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / В.О. Подольська, О.В. Яриш. – К. : Вид-во ЦНЛ, 2007. – 488 с.
5. Хотомлянський О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О.Л. Хотомлянський, П.А. Знахуренко // Фінанси України : журнал. – 2007. – № 1. – С. 111-117.
6. Шморгун Н.П. Фінансовий аналіз : навч. посібн. / Н.П. Шморгун, І.В. Головка. – К. : Вид-во ЦНЛ, 2007. – 480 с.

Городня Т.А., Тезбір Р.В. Подходи к диагностике финансового состояния предприятия в современных условиях

Освещены подходы к диагностике финансового состояния с позиции различных ученых, исследованы вопросы относительно направлений диагностики финансово-экономического состояния, сформирована система локальных показателей в каждом направлении, характеризующих финансово-экономическое состояние предприятия. Предложенная система включает как абсолютные, так и относительные показатели, что позволяет учитывать масштаб, динамику, абсолютные изменения и перспективы развития предприятия.

Ключевые слова: финансово-экономическое состояние, финансовая устойчивость, финансово-экономический анализ, показатели, оценка.

Gorodnyaya T.A., Tezbir R.V. Approaches to the diagnosis of the financial condition of the company today

The article highlights the approaches to the diagnosis of the financial and economic situation from the perspective of different scientists studied the issue of diagnostic areas of financial and economic situation, formed a system of local parameters in each direction, describing the financial and economic situation of the entity. The proposed system contains both absolute and relative performance, so you can take into account the scale, dynamics, absolute change and prospects for development.

Keywords: financial and economic situation, financial stability, financial and economic analysis, indicators, evaluation.

УДК 657.1:630

Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістрант Л.Р. Чорняк – Львівська КА

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

Висвітлено підходи до економічної діагностики діяльності виробничого підприємства з позиції різних вчених, досліджено питання щодо напрямків діагностики, сформовано систему класифікації видів діагностики. Прیدілено увагу етапам економічної діагностики на виробничому підприємстві.

Ключові слова: діагностика, стан підприємства, комплекс, структура, класифікація, види, ознаки, етапи.

Постановка проблеми. Подальший розвиток ринкової економіки потребує від підприємств раціонального та економічно обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, визначення фінансової і виробничої політики та аналізу й оцінки отриманих результатів. Економічна діагностика є складним об'єктом дослідження, тому її проведення передбачає і охоплює всі сфери функціонування виробничого підприємства: діагностику загальної діяльності, фінансову діагностику, діагностику основного та оборотного капіталу, діагностику трудових ресурсів тощо.

Внаслідок цього проведеного аналізу спеціальної літератури з питання застосування економічної діагностики в галузі економіки встановлено, що незважаючи на тривалу еволюцію економічної діагностики як науки, все більше визнання її сучасною теорією і практикою, на нинішньому етапі ще не склалося єдиного погляду на розуміння сутності економічної діагностики, досить часто вона ототожнюється з економічним аналізом чи розглядається як його складова частина. З огляду на це, визначено, що економічна діагностика має власний ін-